وتەی بیست‌وهەشتەم

(ئەم وتەیە تایبەتە بە باسی بەهەشتەوە و، بریتی‌یە لـە دوو مەقام. مەقامی یەکەم ئاماژە بۆ هەندێ نەرم و نیانی و ناسکۆڵەیی بەهەشت دەکات و، مەقامی دووهەمیش بە زمانی عەرەبی‌یە و[1] پوختە و بناغەی وتەی دەهەمە و، بە دوازدە ڕاستیی گومانبڕی یەك لـە دوای یەك و بە چەشنێکی ڕوون و بێ‌گومان بوونی بەهەشتی تێدا چەسپێنراوە. لـەبەر ئەوە، لـێرەدا لـە بارەی چەسپاندنی بوونی بەهەشتەوە نادوێین، بەڵکو تەنها قسە لـە چەند پرسیار و وەڵامێك دەکەین سەبارەت بە هەندێ حاڵەتی بەهەشت کە ڕەخنەیان ئاراستە دەکرێت. پشت بەخوا وتەیەکی گرنگیش لـە بارەی ئەو ڕاستی‌یە هەرە مەزنەوە دەنووسرێت).

بسم الله الرحمن الرحيم

(وَبَشِّرِ الَّذينَ آمَنُوا وَ عَمِلُوا الصَّالِحَاتِ اَنَّ لَهُمْ جَنّاتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الاَنهَارُ كُلَّمَا رُزِقُوا مِنْهَا مِنْ ثَمَرَةٍ رِزْقاً قَالُوا هذا الَّذِي رُزِقْنَا مِنْ قَبْلُ وَأُتُوا بِهِ مُتَشَابِهاً وَلَهُمْ فِيهَا اَزْوَاجٌ مُطَهَّرَةٌ وَهُمْ فِيهَا خَالِدُونَ) (البقرة:٢٥).

"ئەمانە پوختە وەڵامی هەندێ پرسیارن لـە بارەی بەهەشتی هەمیشەیی‌یەوە"

ئەو ئایەتانەی قورئان کە تایبەتن بە بەهەشتەوە، گەلـێ لـە بەهەشت جوانترن و، لـە حۆری‌یەکانی ناسكترن و، لـە سەلسەبیلەکەشی شیرین و سازگار ترن. ئەو ئایەتانە هێندە ڕوونن کە بواری قسەی تر و ڕوونکردنەوەی زیاتریان نەهێشتووەتەوە.

لـەبەر ئەوە، وا پلیکانەیەك دادەنێین تاکو ئەو ئایەتە ڕووناکە ئەزەلی و بەرز و جوانانە لـە تێگەیشتنی مرۆڤ نزیك بخەینەوە. وا چەپکێك پرسیاری ناسکۆڵە باس

دەکەین کە نموونەی گوڵزاری بەهەشتی قورئانن و، لە پێنج دانە هێما و لە نێوان چەند پرسیار و وەڵامێکدا ئاماژەیان بۆ دەکەین.

بەڵێ، هەروەك هەموو لەزەتە مەعنەویەکان لە بەهەشتدا هەن، گشت لەزەتە ماددیە جیسمانیەکانیش = بە هەمان جۆر = لە بەهەشتدا ئامادەکراون.

پرسیار:

جیسمانییەت(ماددییەت)ی کەم و کورت و ناتەواو و بگۆڕ و شلۆق و ئازاربەخش، چ پەیوەندیەکی بە هەمیشەیی و بەهەشتەوە هەیە؟ مادەم گیان(ڕۆح) تام و لەزەتە بەرزەکانی بەهەشتی سەروزیادە، ئیتر چ پێویست بە حەشرێکی جیسمانی دەکات بۆ چەشتنی تامی لەزەتە جیسمانیەکان؟

وەڵام:

"گڵ" هەرچەند لە چاو ئاو و هەوا و ڕووناکیدا چرو پڕ و تاریکە، کەچی لەگەڵ ئەوەشدا جێی سەرهەڵدان و پەیدابوونی هەموو جۆرێکی بەدیهێنراوانی خوای گەورەیە. لەبەر ئەوە، لە ناوەرۆك و مەعنادا بەسەر هەموو توخمەکانی تردا بەرزترە و دارای بایەخێکی گرنگترە.. هەروەك "گڵ" وایە، "دەروونی مرۆڤ"یش بە هەمان جۆرە، چونکە هەرچەند شتێکی چڕ و پڕە، بەڵام بەسەر هەموو لایەنە ناسکەکانی تری مرۆڤدا بەرز دەبێتەوە، بە بۆنەی ئەو هەمەکێتی(جامعية)یەی کە تیایدایە، بە مەرجێك پاكژ کرابێت.

"جیسمانییەت"یش وەهایە، هەمەکیترین ئاوێنەی درەوشانەوە و ڕەنگدانەوەی ناوەکانی خوای گەورەیە و، لە هەرهەموویان گشتگیرتر و بەپیت و دەوڵەمەندترە. چونکە ئەو ئامێرانەی کە دەتوانن سەرجەمی پاشەکەوتکراوەکانی گەنجینەکانی میهرەبانیی خوای گەورە بخەملێنن و هەڵیان بسەنگێنن، تەنها لە جیسمانیدان. ئەوەتا = بۆ نموونە = ئەو هەستی چەشتنەی کە لە زماندایە، گەر بە ئەندازەی ژمارەی هەموو خواردەمەنیەکان ئامێری تێدا نەبوایە بۆ چەشتنی ڕۆزی، ئەوا هەرگیز ئەو هەستە بەو هەموو خواردەمەنیيانەی

نەدەزانی و لە جیاوازیی نێوانیان شارەزا نەدەبوو و، نەیدەتوانی لێکیان جیا بکاتەوە..

هەروەها ئامێرەکانی ناسینی زۆربەی ناوە جوانە درەخشاوەکانی خوای گەورە و، هەست پێ کردنیان و، چەشتنیان، تەنها لە جیسمانیدان..

هەروەها ئەو لێهاتن و قابیلییەتانەی کە دەتوانن هەست بە چەندین تام و لەزەت و جۆری بێسنوور و بێ کۆتایی بکەن، تەنها لە جیسمانیدان.

لەمەوە بەوپەڕی بێ گومانی تێدەگەین = وەك لە وتەی یازدەهەمدا چەسپاندمان = کە: بەدیهێنەری ئەم بوونەوەرانە دەیەوێت بەم بوونەوەرانەی:

گشت گەنجینەکانی "میهرەبانیی خۆی" بە خاوەن هەستان بناسێنێت..

لە هەموو درەوشانەوەکانی ناوە جوانەکانی خۆی تێیانبگەیەنێت..

تامی گشت جۆرەکانی نیعمەت و بەخششەکانی خۆی بەوان بچێژێت.

هەموو ئەمانەش لە ڕێی:

ڕەوتی ئەم بوونەوەرانە و، جۆرەکانی هەڵسوکەوت کردن تیایاندا و.. گشتی و هەمەکیبوونی توانایی و لێهاتنەکانی مرۆڤەوە.

کەواتە دەبێ حەوزێك ببێت لافاوی مەزنی ئەم بوونەوەرانەی تێدا ڕۆ بکرێت و.. پیشانگایەك ببێت هەموو ئەو شتانەی تێدا پیشان بدرێن کە لە کارگەی ئەم بوونەوەرانەدا دروست کراون و.. پێویست دەکات عەمبار و گەنجینەیەکی هەمیشەیی ببێت، تاکو داهاتەکانی ئەم کێڵگەیەی دنیای تێدا هەڵبگیرێت.

واتە: دەبێ خانەیەکی بەختەوەری هەبێت کە تا ڕادەیەك لەم بوونەوەرانە بچێت و، پارێزگاریی هەموو بناغە جیسمانی و ڕۆحانییەکان بکات. هەروەها دەبێ ئەو بەدیهێنەرە داناو دادگەر و میهرەبانە چەند لەزەتێکی تایبەتی بەو ئامێرە جیسمانیيانە ببەخشێت لە پاداشتی کار و خزمەتگوزاری و پەرستشە تایبەتییەکانیاندا. دەنا = واتە گەر وا نەبێت و بە پێچەوانەی ئەمەوە بێت = بارێکی ئەوتۆ دێتەکایەوە کە بە تەواوی پێچەوانەی دانایی و دادگەری و میهرەبانیی خواوەند دەبێت. کە ئەمەش هەرگیز لەگەڵ جوانیی میهرەبانی و

کەماڵی دادگەریی ئەودا ناگونجێت و، خواوەند گەلێ بەرز و بڵندترە لەوەی کە ئەو بارە نەگونجاوە بەدیبهێنێت.

پرسیار:

بەشەکانی جەستەی زیندەوەر هەمیشە لە پێكهاتن و هەڵوەشانەوەی بەردەوامدان و، گرفتاری نەمان دەبن و سیفەتی هەمیشەیی‌یان دەست ناکەوێت. ئنجا خواردن و خواردنەوەش بۆ مانەوەی خودی مرۆڤ و، تێکەڵبوونیشی لەگەڵ هاوسەری‌دا بۆ مەبەستی مانەوەی جۆری مرۆڤە. ئەم شتانەش لەم جیهانەدا سەرەکی و بنچینەیین. بەڵام لە جیهانی هەمیشەیی ئەودنیادا هیچ پێویستی‌یەك بەمانە نامێنێت. ئیتر بۆچی لە نێوان لەزەتەکانی بەهەشتی مەزندا دانراون؟

وەڵام:

هۆی نەمان و مردنی جەستەی زیندەوەر لەم جیهانەدا دەگەڕێتەوە بۆ ناتەبایی هاوسەنگیی داهات و خەرجی‌یەکانی ئەو لەشە (واتە لە نێوان ئەوەی تێی دەچێت و ئەوەش بەکاری دەهێنێت) چونکە لە منالی‌یەوە تا تەمەنی کامڵبوون داهات و دەستکەوتەکان زۆرن، بەڵام پاش ئەو تەمەنە بەکاربردن زیاد دەبێت. لە ئەنجامی ئەمەشەوە هاوسەنگی‌یەکە تیادەچێت و پاشان زیندەوەرەکە دەمرێت.

بەڵام لە جیهانی هەمیشەیی‌دا، هەموو گەردیلەکان وەك خۆیان دەمێننەوە و دووچاری : پێكهاتن و هەڵوەشانەوە نابن. یان هاوسەنگی‌یەکە وەك خۆی دەمێنێت و لەنگ نابێت و، بەردەوام و تەواو دەبێت لە نێوان دەرامەت و خەرجی‌یەکاندا[2].

ئنجا جەستەش = لەوێ = هاودەم لەگەڵ کارکردنی کارگەی ژیانی جیسمانی‌دا، هەمیشەیی دەبێت، تاکو چەشتنی ئەو لەزەتانە وەك خۆی هەر بەردەوام بێت.

جا هەرچەند لەم دنیایەدا خواردن و خواردنەوە و تێکەڵیی هاوسەری ژیان، لە پێداویستی‌یەوە پەیدا بوون و، ئەنجامەکەشیان بەجێهێنانی ئەرکێکی سەرشانە، لەگەڵ ئەوەش‌دا، چەندین لەزەتی شیرین و جۆراوجۆری ئەوتۆشیان ئاوێتە کراوە

که لە سەرووی هەموو لەزەتەکانی ترەوەن، ئەمەش پاداشتێکی پێشەکی و زووی ئەنجامدانی ئەو کار و ئەرکەی سەرشانە.

مادەم خواردن و خواردنەوە و تێکەڵیی هاوسەری ژیان لەم خانەی ئازارەدا تا ئەم ڕادەیە لەزەتی سەیر و جۆراوجۆریان گرتبێتەخۆ، ئەوا بێ هیچ گومانێك لە خانەی لەزەت و بەختەوەریدا، کە بەهەشتە، ئەو لەزەتانە چەندین شێوەی بەرز و بلّند دەگرنە خۆیان، سەرەڕای پاداشتی قیامەتیی ئەنجامدانی ئەرکەکانی دنیا کە ئەو لەزەتانە زیاتر دەکەن و، سەرباری لەزەتی ناسکی سەر بە ئیشتیهای دواڕۆژ خۆیشی، لە بریی پێویستی‌یە دنیایی‌یەکە، کە ئەویش لەزەتێکی زیادی ترە. بەم پێ‌یە تام و چێژ و ناسکیی ئەو لەزەتانەی ئەوێ هەر لە زیادبووندا دەبن تا دەبنە لەزەتێکی گشتیی ئەوتۆ کە هەموو لەزەتەکانی تێدا کۆ دەبنەوە و، دەبن بە سەرچاوەیەکی بەخوڕی چەندین لەزەتی شیاوی بەهەشت و تەبا و گونجاو لەگەڵ سیفەتی هەمیشەیەتیی بەهەشتدا. چونکە ماددە بێ‌گیان و ژیان و هەستەکانی ئەم دنیا، لەو دنیا دەبن بە خاوەن هەست و ژیان، بە بەڵگەی ئەم ئایەتە پیرۆزەی کە دەفەرموێ:

(وَمَا هذِهِ الحَياةُ الدُّنْيَا اِلاّ لَعِبٌ وَلَهْوٌ واِنَّ الدَّارَ الآخِرةَ لَهِيَ الحَيَوانُ لَوْ كانُوا يَعْلَمُونَ) (العنكبوت: ٦٤).

درەختەکانی ئەوێ، بە چەشنی مرۆڤی ئێرە، لە فەرمانەکان تێ‌دەگەن و جێ‌بەجێ‌یان دەکەن.. بەردەکانی ئەوێ وەك گیاندارانی ئێرە وان، گوێڕایەڵی فەرمانن. گەر لەوێ بە درەختێك بڵێیت: بەرێکی خۆتم بدەرێ، یەکسەر دەتداتێ.. گەر بە بەردێك بڵێی: وەرە بۆ ئێرە، دێت!

جا مادەم درەخت و بەردەکانی ئەوێ سیفەتی پلەبەرزیی ئاوایان دەستبکەوێت، ئەوا بێ‌گومان خواردن و خواردنەوە و تێکەڵیی هاوسەر = لەوێ = چەندین شێوەی باڵا و بلّند دەگرنە خۆیان، لەگەڵ پاریزگاری کردنی حەقیقەتە جیسمانی‌یەکەیان کە پلەیان لە چاو هی ئێرەدا بە ڕێژەی پلەبەرزیی بەهەشتە بەسەر دنیادا.

پرسیار:

دەشتەکی‌یەك بۆ ماوەی یەك خولەك ئامادەی کۆڕی پێغەمبەر = صلی الله علیه وسلم = دەبێت و، بەم ئامادەبوونەشی خۆشەویستیی پێغەمبەر = صلی الله علیه وسلم = لەبەر خوا دەڕواتە ناو دڵیەوە، بەهۆی ئەو خۆشەویستی‌یەشەوە لە دنیا و لە بەهەشتدا لەگەڵ پێغەمبەردا = صلی الله علیه وسلم = دەبێت، بەپێی ئەو فەرموودە پیرۆزەی کە دەفەرموێ: "المرءُ مَعَ مَنْ أحَبَّ"[3]..

ئایا ئەو ڕێژنەی ڕووناکی‌یە بێ‌کۆتایی‌یەی دەست پێغەمبەر = صلی الله علیه وسلم = دەکەوێت چۆن لەگەڵ هی ئەو دەشتەکی‌یەدا یەکاویەك دەردەچن؟

وەڵام: بە نموونەیەك ئاماژە بۆ ئەم ڕاستی‌یە بەرزە دەکەین:

پیاوێکی مەزن، میوانداری‌یەکی گەورە و گرنگی لە باخێکی پڕ لە گوڵزاری ڕەنگین و جواندا ساز کرد و، پیشانگایەکی لەوپەڕی ئارایشت و داهێنکاری‌دا ئامادە کرد، بە چەشنێك کە هەموو ئەو جۆرە خواردەمەنی‌یانەی تێدا کۆکردبووەوە کە "هەستی چەشتن" هەستیان پێ‌دەکات و، گشت ئەو شتە جوانانەی تێدا دانابوو کە "هەستی بینین" پێی خۆشە و، هەموو ئەو شتە سەیر و نامۆیانەی تێدا بوو کە "هێزی ئەندێشە" بیزوێنێت. بەم جۆرە، هەموو ئەو شتانەی لەو پیشانگایەدا کۆکردەوە کە هەموو هەستە ئاشکرا و پەنهانەکان دڵنیا بکەن و مایەی ڕەزامەندی‌یان بێت.

ئنجا دوو هاوڕێ بە یەکەوە ڕۆشتن بۆ ئەو میوانداری‌یە و، لە شوێنێکی تایبەت و لەسەر یەك سفرەدا و لە تەنیشتی یەکترەوە دانیشتن. بەڵام یەکێکیان لەبەر ئەوەی هەستی چەشتنی لاواز بوو، شتێکی کەم نەبێ لە تامی ئەو میوانداری‌یەی نەچەشت و.. بەهۆی ئەوەی بینایی کز بوو زۆر شتی نەبینی و.. لەبەر ئەوەش کە هەستی بۆنکردنی نەبوو، هەستی بە بۆنە خۆشەکانی ئەوێ نەدەکرد و.. لە وردەکاریی شتە لەعادەت‌بەدەرەکانیش تێ‌نەگەیشت، چونکە نەیدەتوانی پەی بە لایەنە نامۆ و سەیرەکانی ئەو سنعەتانە ببات. واتە: ئەم یەکەیان سوودی لەو باخچە خەملاوە وەرنەگرت و، یەك لە هەزار بەڵکو یەك لە ملیۆنی ئەو شتانەی سەرخوانی میوانداری‌یەکە نەبێت تامی هیچی تری نەچەشت.

بەڵام ئەوی تریان، لەبەر ئەوەی هەموو هەستە دیار و پەنهانەکانی و، گشت لایەنە ناسکەکانی وەك: ژیری و دڵ و هەستەکانی تری، تێکڕا پێ گەیشتوو و کامڵ و کراوە بوون و، هەموو دەرکەوتبوون، بە چەشنێك کە هەست بە هەموو وردەکاری‌یەکانی ئەو سنعەتانە بکات کە لەو پیشانگا ڕەنگینەدا ئامادە کرابوون و، بەو هەموو جوانی و نەرم و نیانی و وردەکاری و شتە سەیرانەی ئەوێ بزانێت.. لەبەر ئەوە، بە تەواوی هەستی بە هەموویان کرد و تامی هەموویانی چەشت، هەرچەندەش لە تەنیشتی پیاوی یەکەمەوە دانیشتبوو!

جا ئەگەر ئەمە لەم دنیا شلۆق و بە ئازار و تەسکەدا ڕوو بدات و، جیاوازیی نێوان ئەو دوانەی تەنیشتی یەکتر بە ئەندازەی دووریی نێوان ئاسمان و زەوی بێت.. ئەوا دەبێ لەودنیای خانەی بەختەوەری و هەمیشەیی‌دا، هەموو کەسێك، بە چەشنێکی باشتر لەچاو دنیا، بەشی خۆی لە سفرە و خوانی خواوەندی بەسۆز و میهرەبان وەربگرێت و، بەپێی تواناو لێهاتنی خۆی هەست بە نیعمەتەکانی سەر ئەو سفرە و خوانە بکات، با لە تەنیشتی ئەو کەسەیشەوە بێت کە خۆشی دەوێت! چونکە بەهەشت ڕێ لەوە ناگرێت کە ئەو دوانە پێکەوە بن، با پلەشیان جیاواز بێت. لەبەر ئەوەی هەشت چینەکانی بەهەشت بەسەر یەکتری‌دا بەرزن، بەڵام عەرشی خواوەندی میهرەبان سەقفی هەموویانە[4]. چونکە ئەگەر لە دەوری چیایەکی قووچەکی، چەند خانوویەکی یەك لەناو یەك دروست بکرێن لە شێوەی چەند بازنەیەکدا کە دەوری چیاکەیان دابێت، ئەوا هەریەك لەو بازنانە لەوی تر بەرزتر دەبێت و بە سەرووی ئەوانی ترەوەیە. بەڵام لەگەڵ ئەوەش‌دا، هیچیان ڕێ لەوە ناگرێت کە خۆریان لێوە ببینرێت. بەم پێ‌یە، ڕووناکیی خۆر دەڕواتە ناو هەموو یەکێك لەو خانووانە.

بەهەشتەکانیش = تا ڕادەیەك = لەم نموونەیە دەچن، بە گوێرەی ئەو تێگەیشتنەی کە مرۆڤ لە فەرموودە پیرۆزەکانەوە پەیی پێ دەبات.

پرسیار:

لە چەندین فەرموودەی پیرۆزدا ئەم واتایە هاتووە کە:

ژنانی بەهەشت لە پشت حەفتا دەست پۆشاك و كراسەوە مۆخی قاچیان دەبینرێت[5]!

جا ئایا واتا و مەبەستی ئەم فەرموودەیە چییە؟ چۆن ئەمە بە جوانی دادەنرێت؟

وەڵام:

واتاكەی گەلێ جوانە، تەنانەت لەوپەڕی جوانی و ناسكیدایە. چونكە:

لەم دنیا ناشیرین و مردووەدا، كە زۆربەی شتەكانی ناوی ڕووكەش و توێكڵن، هەرچی لە بەردەمی چاودا جوان دەربكەوێت و، ڕێ لەوە نەگرێت كە مرۆڤ لەگەڵی ڕابێت، ئەوا بە جوان دادەنرێت..

بەڵام لەو بەهەشتەدا. كە خۆی لە خۆیدا جوان و ڕەنگین و زیندووە و، تێكڕا كاكڵەی بێ توێكڵە، هەموو هەستەكانی مرۆڤ = چەشنی بینین = و گشت لایەنە هەستیارە ناسكەكانی، هەریەكەیان داواكاری وەرگرتنی بەش و لەزەتی جیاجیا و تایبەتیی خۆیانن لە "حۆرییەكان" و "ژنە دنیاییەكانی ئەهلی بەهەشت" كە ئەمانەیان گەلێ لە حۆرییەكان جوانترن.

واتە: ئەم فەرموودە پیرۆزە ئاماژە بۆ ئەوە دەكات كە هەر لە سەرووترینی چینەكانی جوانیی بەرگ و پۆشاكیان، تا دەگاتە مۆخی ناو ئێسكەكانی قاچیان، هەریەكەیان هەستێكی دیاریكراو و لایەنێكی هەستیاری تایبەتیی خەڵكی بەهەشت تێر دەكەن و، بەهەشتییان لەزەتیان لێ دەچێژن.

بەڵێ، ئەم فەرموودەیە بە دەستەواژەی: "على كلّ زوجةٍ سبعون حُلّةً يُرى مخ سوقِها..." ئاماژە بۆ ئەوە دەكات كە:

"حۆری"ی بەهەشت دارای هەموو جۆرەكانی ئارایشت و جوانیی ماددی و مەعنەوین، لەوانەی كە دەبنە مایەی ڕەزامەندی و تێركردنی گشت هەست و نەست و هێز و لایەنە ناسكە عاشقەكانی جوانی كە لە مرۆڤدان و حەزیان لەو چێژانەیە و تاسەمەند و شەیدای ئارایشت و جوانین. بەو واتایەی كە هەریەك لە حۆرییەكانی بەهەشت حەفتا جۆر لە بەشەكانی جوانیی بەهەشت دەپۆشن، بێ ئەوەی هیچیان ئەوانی تر داپۆشێت و ڕێ لە بینینی جوانییان بگرێت، چونكە

له جۆر و چەشنی یەکتر نین. بەڵکو بە خۆیان و لەشولاریان زیاتر لە حەفتا پلەی جۆراوجۆری جوانی دەردەخەن، بە ڕادەیەك کە بە ڕاستی و تەواوی ئاماژەی ئەم ئایەتەی تێدا دەردەخەن کە دەفەرموێ:

(**وَفِيهَا ما تَشْتَهِيهِ الأَنْفُسُ وَتَلَذُّ الأَعْيُنُ**) (الزخرف: ٧١).

پاشان ئەم فەرموودە پیرۆزە ئەوەش ڕوون دەکاتەوە کە:

سەرنشینانی بەهەشت پاشەڕۆی ئەنجامی خواردن و خواردنەوەیان نییە، چونکە هیچ ماددەیەکی توێکڵئاسا لە بەهەشتدا نییە کە پێویست نەبێت.

بەڵێ، مادەم لەم دنیا نزمەدا، درەختەکان = کە لە نزمترین پلەی گیانداریدان = سەرباری خۆراکی زۆر و زەبەندەیان، کەچی پاشەڕۆیان نەبێ، ئەی بۆ دەبێ کەسانی ناو چینە بەرزەکان، کە بەهەشتییانن، بێ پاشەڕۆ نەبن؟

پرسیار:

لە چەند فەرموودەیەکی پیرۆزی پێغەمبەردا = صلی الله علیه وسلم = ئەم واتایە هاتووە کە:

هەندێ کەس لە بەهەشتییان موڵکێکی ئەوەندەی هەموو دنیا و، سەدان هەزار کۆشك و تەلار و، سەدان هەزار حۆریی پێ دەبەخشرێت..

ئایا تەنها یەك پیاو ئەم هەموو شتە زۆرانەی بۆ چییە و چ پێویستییەکی پێیانە؟..

ئەمە چۆن ڕوو دەدات؟ واتای ئەم فەرموودانە چییە؟

وەڵام:

ئەگەر مرۆڤ لەشێکی بێ گیان بوایە..

یان تەنها بەدیهاتوویەکی ڕووەکی بوایە و بریتی بوایە لە تەنها "گەدە" و بەس..

یاخود تەنها لەشێکی گیاندار و، جەستەیەکی کاتی و ساکار و قورس و سنووردار(مقید)بوایە..

ئەوا ئەو هەموو كۆشك و تەلار و حۆرىيە زۆرانەى نەدەدرايێ و شايانيان نەدەبوو..

بەڵام مرۆڤ يەكێكە لە موعجيزە ئاشكراكانى خواى گەورە، بە رادەيەك كە ئەگەر هەر لەم دنيا فانى و تەمەنە كورتەدا هەرچى موڵك و سامان و لەزەتى دنيايە بيدرێتێ، هێشتا هەڵپەى ئەو تێر ناكات. چونكە هەندێ لايەنى ناسكى ناديارى مرۆڤ هەن تێر نابن و پێويستىيان هەر دەمێنێت.

مرۆڤ لەم دنيايەدا وايە. بەڵام لەودنياى خانەى بەختەوەريى هەميشەيىدا، ئەم مرۆڤەى كە خاوەنى چەندين توانا و لێهاتنى نەبڕاوەيە، بە زمانى: پێداويستىيە لەبن‌نەهاتووەكانى و.. بە دەستى: ئارەزووە بێ‌سنوورەكانى، لە دەرگانەى ميهرەبانىيەكى بێ كۆتايى دەدات. كەواتە وەك لەو فەرموودە پيرۆزانەدا هاتووە، ئەوپەڕى كارێكى ڕەوا و ژيرانە و ڕاستە كە ئەم مرۆڤە لە بەهەشتدا بە چەندين چاكەكاريى ئاوا بێ كۆتايى و بێ‌سنوور لە لايەن خواوەندەوە بەهرەمەند بكرێت.

وا بەم شێوەيەى خوارەوە و بە دووربينى نموونەهێنانەوەيەك سەيرى ئەم ڕاستىيە بەرزە دەكەين:

هەموو يەكێك لە باخەكانى "بارلا" بە چەشنى ئەم باخەى كە لەم شيوەدايە[6]، خاوەنى خۆيان هەيە. بەڵام هەرچى هەنگ و مەل و چۆلەكەش لە "بارلا"دايە دەتوانێت بڵێ: هەموو باخ و بێستانەكانى "بارلا" باخچە و سەيرانگە و مەيدانى هەڵس‌وكەوتى منن، هەرچەندەش مشتێك خۆراك سەروزيادىەتى! واتە هەموو "بارلا" بە موڵكى خۆى دادەنێت، ئەم بڕيارەشى ڕێ لەوە ناگرێت كە كەسانى تر لەو موڵكدارىيەدا هاوبەشى بن.

مرۆڤيش = ئەوەى كە بە ڕاستى مرۆڤە = بۆى هەيە بڵێ: بەديهێنەرم هەموو ئەم دنيايەى بۆ كردووم بە خانوو و، خۆر و ئەستێرەكانيش بە چرا و، زەوييش بە لانكێكى ئەوتۆ كە چەندين ڕايەخى بەنرخى ڕازاوە و ڕەنگينى تێدا ڕاخراوە. مرۆڤ ئەمە دەڵێت و، شوكرانەى پەروەردگارى خۆى لەسەر دەكات. ئەم بڕيارەشى ڕێ لەوە ناگرێت كە بەديهێنراوانى تر لەم دنيايەدا هاوبەشى بن، بگرە ئەو بەديهێنراوانە دنياكەى ئەم پتر دەڕازێننەوە و جوان و ئاوەدانى دەكەن.

جا ئەگەر مرۆڤ یان باڵندە بۆی هەبێت لە هەریەکێکی ئەم بازنە مەزنەدا هەڵس وکەوت بنوێنێت و، لەم دنیا تەسکەدا چەندین نیعمەتی مەزن بەدەست بهێنێت، چۆن ئەوە بە دوور دەزانرێت کە لەودنیای خانەی بەختەوەریی فراوان و هەمیشەییدا لە لایەن چاکەکاریی خواوەندەوە موڵکێکی مەزنی ئەوتۆی پێ ببەخشرێت کە ماوەی نێوان هەموو دوو پلەیەکی پێنج سەد ساڵ ڕێ بێت؟

ئنجا ئێمە لەم دنیا چڕ و پڕ و تاریك و تەسکەدا، هەموو ئەمانەی کە باسیان دێت دەزانین و دەیانبینین:

* بوونی خودی خۆر لە چەندین ئاوێنەی یەکجار زۆر و لە یەك کاتدا..

* بوونی زاتێکی نوورانی لە یەك کاتدا، لە چەندین شوێنی زۆردا..

* ئامادەبوونی حەزرەتی جیبریل = دروودی لەسەر بێت = لە هەزار و یەك ئەستێرەدا و، لە بەردەم عەرشی مەزن و، لە خزمەت پێغەمبەر = صلی الله علیه وسلم و، لە حوزووری خوای گەورەدا، لە یەك کاتدا.

* چاوکەوتنی پێغەمبەر = صلی الله علیه وسلم = لە یەك کاتدا بە هەموو خواناسانی نەتەوەکەی، لە حەشری مەزندا..

* دەرکەوتنی پێغەمبەر = صلی الله علیه وسلم = لە دنیادا لە چەندین مەقام و پلەی لەسنووربەدەردا، هەرهەمووشیان لە یەك کاتدا..

* بینینی ئەبدالەکان = کە جۆرێکی سەیری ئەولیاکانن = لە چەندین شوێنی زۆر، لە یەك کاتدا..

* بینین و ئەنجامدانی کاری ساڵێکی تەواو لە خەونی یەك دەقیقەیی هەموو کەسێکدا..

* ئامادەبوونی مرۆڤ بە (دڵ و گیان و ئەندێشە) لە چەندین شوێنی زۆر و پەیوەندیکردن لەگەڵ ئەو هەموو شوێنانەدا، لە یەك کاتدا..

هەموو ئەمانە، لەم دنیا چڕ و تاریکەدا، لای خەڵکی ئاشکرا و زانراون.

کەواتە، بەهەشتییان = کە سووکی و هێزی لەشیان وەك هی ڕۆح وایە و تیژیی ئەو لەشانەشیان بە وێنەی تیژڕەویی ئەندێشە وایە = بێ هیچ گومانێك،

ئامادەبوونی ئەمانە لە سەد هەزار شوێن و، تێکەڵبوونی هەریەکەیان لەگەڵ سەد هەزار حۆریدا و، چەشتنی سەد هەزار جۆری تام و لەزەتەکانی ئەوێ لە یەك کاتدا، کارێکە شیاوی بەهەشتی هەمیشەییو نوورانی و بێسنوور و فراوان و بەرینە و، بە یەکجاری و تەواوی لەگەڵ میهرەبانیی ڕەهای خواوەندا تەبا و گونجاوە و، یەکاویەك دەردەچێت لەگەڵ ئەو هەواڵەی کە پێغەمبەر = صلى الله عليه وسلم = ڕای گەیاندووە. کەواتە شتێکی حەق و ڕاست و ڕەوایە.

لەگەڵ هەموو ئەمانەشدا کە باسکران، دەبێ بزانین: ئەو ڕاستییە مەزن و یەکجار بەرزانە، بە پێوەری ژیرییە بچووکەکانی ئێمە ناپێورێن!

بەڵێ، پێویست ناکات عەقڵە بچووکەکان پەی بەو واتایانە ببەن، چونکە ئەم تەرازووە ناتوانێت قورسایی تا ئەو ئەندازەیە هەڵبگرێت!

(**سُبْحانَكَ لا عِلْمَ لَنا اِلاّ ما عَلَّمْتَنا اِنَّكَ اَنتَ الْعَليمُ الحَكيمُ**).

(**رَبَّنا لا تُؤاخِذْنَا اِنْ نَسِيْنَا اَوْ اَخْطَأْنا**) (البقرة:٢٨٦).

اللهم صلِّ على حبيبك الذي فتح أبوابَ الجنةِ بحبيبته وبصلاته، وأيّدتَ أمته على فتحها بصلواتهم عليه، عليه الصلاة والسلام.

اللهم أدخلنا الجنة مع الأبرار بشفاعة نبيك المختار. آمين.

* * *

پاشکۆیەکی بچووك

تایبەتە بە دۆزەخەوە

ئیمان تۆوی بەهەشتێکی مەعنەویی تێدایە، هەروەك کوفر تۆوی زەققوومی دۆزەخێکی مەعنەویی لە خۆدا حەشار داوە. وەك لە وتەی دووهەم و وتەی هەشتەمدا چەسپاندمان.

چونکە کوفر تۆوێکە بۆ سەوزبوونی دۆزەخ، دۆزەخیش بەروبوومی ئەو تۆوەیە. ئنجا هەروەك کوفر هۆیەکە بۆ چوونە ناو دۆزەخ، بە هەمان جۆر هۆیشە

بۆ بەدیهێنان و پەیداکردنی. چونکە ئەگەر فەرمانڕەوایەکی بچووك کە خاوەنی عیززەت و غیرەت و شکۆیەکی ئاسایی بێت و، پیاوێکی بەدڕەوشتیش سنگی لـێ دەربپەڕێنێت و پێی بڵێت: تۆ هەرگیز ناتوانیت من تەمێ بکەیت. ئەوا بێ هیچ گومانێك ئەو فەرمانڕەوایە گەر پێشتر بەندیخانەشی نەبووبێت، هەر بە تایبەتکاری بەندیخانەیەك بۆ ئەو بەدبەختە دروست دەکات و دەیهاوێتە ناوی!

خۆ بابای کافریش کە ئینکاریی بوونی دۆزەخ دەکات، پادشایەك بەدرۆ دەخاتەوە کە دارای عیززەت و غیرەت و شکۆمەندیی ڕەهایە و، کۆڵەواری دەداتە پاڵ کەسێك کە توانای ڕەهای هەیە و، بە "درۆزنی" و "بێ دەستەڵاتی" تۆمەتباری دەکات.

کەواتە هەر بە کافربوونەکەی کارێك دەکات کە بە توندی توخنی عیززەتی ئەو دەکەوێت و، بە هەموو هێزێکیەوە دەسـت لە غیرەتی ئەو دەدات و، بە: گوێڕایەڵی نەکردن و پشت‌گوێ‌خستنی فەرمانەکانیشی تانە ئاراستەی شکۆمەندیی ئەو دەکات.

بێ گومان ئەگەر هیچ هۆکارێکی تریش بۆ بوونی دۆزەخ لە کایەدا نەبێت = کە ئەمەش گریمانێکی مەحاڵە = ئەوا خوای گەورە دۆزەخ بۆ ئەو کافرە دروست دەکات و دەیهاوێتە ناوی، ئەو کافرەی کە کوفرەکەی تا ئەم ڕادەیە بەدرۆخستنەوەی خوای گەورەی تێدایە و، کۆڵەواری و بێ‌دەستەڵاتی دەداتە پاڵی.

(رَبَّنَا مَا خَلَقَتَ هذَا بَاطِلاً سُبْحَانَكَ فَقِنَا عَذَابَ النَّار) (آل عمران: ١٩١).

---

[1] ئەو مەقامە عەرەبی‌یە بریتی‌یە لە پەیامی (لاسیّمات) کە لە کتێبی: (المثنوي العربي النوري)دایە. (وەرگێڕ)

[2] لەشی مرۆڤ و زیندەوەرانی ئەم دنیایە، وەك میوانخانەیەکی گەردیلەکان و، سەربازگە و قوتابخانەیەکی فێرکردن وایە بۆیان. چونکە گەردیلە بێ گیانەکان کە دەڕۆنە ناو ئەو لەشانەوە، شایستەیی ئەوە بەدەست دەهێنن کە ببن بە چەند گەردیلەیەك لە جیهانی زیندووی هەمیشەیی‌دا، ئنجا لەو لەشە دەردەچن و بەجێی دەهێڵن. بەڵام لەو دنیادا ڕووناکیی ژیان گشتی‌یە و هەموو شتێك دەگرێتەوە، چونکە خوای گەورە دەفەرموێت: **(وَإِنَّ الدَّارَ الآخِرَةَ لَهِيَ الحَيَوَانُ)** (العنكبوت: ٦٤) ئیتر گەردیەلەکانی ئەوێ، بۆ مەبەستی ڕووناکبوونەوەیان، پێویستیان بەو سەفەر و ڕۆشتن و کار و تەعلیمات و مەشقانە نابێت. کەواتە لەودنیادا گەردیلەکان وەك خۆیان دەمێننەوە و ئاڵوگۆڕیان بەسەردا نایەت. (دانەر)

[3] رواه البخاري ومسلم وأحمد وابن حبان. (وەرگێڕ)

[4] "الجنة مائة درجة، ما بين كل درجتين كما بين السماء والأرض، والفردوس أعلى الجنة، وفوقه عرش الرحمن". صحيح، رواه ابن ماجه والحاكم وابن عساكر. بڕوانە: (صحيح الجامع الصغير وزيادته ٣١١٦). (وەرگێڕ)

[5] لەم بارەوە فەرمووده زۆرە، وەك: "لكل واحد منهم زوجتان من الحور العين على كل زوجة سبعون حلة يرى مخ سوقهما من وراء لحومهما وحللهما كما يرى الشراب الأحمر من الزجاجة البيضاء" رواه الطبراني باسناد صحيح والبيهقي باسناد حسن. ورواه البخاري ومسلم بنحوه. (وەرگێڕ)

[6] مەبەست باخەکەی ئەو "کاك سلێمان"ەیە کە بە وەفاداریيەکی تەواو ماوەی هەشت ساڵی ڕەبەق خزمەتی ئەم هەژارەی کرد. ئەم باسەش لەو باخەی ئەودا و لە ماوەیەکی نزیکەی دوو سەعاتدا نووسرا. (دانەر)